

Diszkrét matematika II. feladatok

Kiegészítő feladatok — öt-és-feledik alkalom :)

Lineáris kongruenciarendszerek megoldása — Kínai maradéktétel (Szun Ce tétele) segítségével

1. Oldjuk meg a következő kongruenciarendszereket:

$$\text{e) } \begin{cases} 5x \equiv 2 \pmod{6} \\ 7x \equiv 3 \pmod{10} \end{cases} \quad \text{b) } \begin{cases} 5x \equiv 3 \pmod{7} \\ 3x \equiv 7 \pmod{8} \end{cases} \quad \text{c) } \begin{cases} 3x \equiv 2 \pmod{4} \\ 4x \equiv 3 \pmod{5} \end{cases} \quad \text{d) } \begin{cases} 5x \equiv 1 \pmod{6} \\ 7x \equiv 9 \pmod{10} \end{cases}$$

$$\text{a) } \begin{cases} x \equiv 2 \pmod{3} \\ x \equiv 3 \pmod{4} \\ x \equiv 1 \pmod{5} \end{cases} \quad \text{f) } \begin{cases} 4x \equiv 2 \pmod{3} \\ 3x \equiv 2 \pmod{7} \\ 9x \equiv 7 \pmod{11} \end{cases} \quad \text{g) } \begin{cases} 3x \equiv 1 \pmod{4} \\ 7x \equiv 2 \pmod{9} \\ 9x \equiv 3 \pmod{13} \end{cases} \quad \text{h) } \begin{cases} 5x \equiv 3 \pmod{6} \\ 3x \equiv 9 \pmod{10} \\ 8x \equiv 9 \pmod{15} \end{cases}$$

Megoldások: Mindig meg kell vizsgálni, hogy a modulusok *páronként* relatív prímek-e, és ha nem, akkor előbb helyettesíteni kell az egyes kongruenciákat a velük ekvivalens (több kongruenciából álló) rendszerrel.

$$\text{a) } \begin{cases} x \equiv 2 \pmod{3} & \gcd(3, 4) = 1 \\ x \equiv 3 \pmod{4} & \gcd(4, 5) = 1, \\ x \equiv 1 \pmod{5} & \gcd(5, 3) = 1 \end{cases} \quad \text{tehát közvetlenül alkalmazható a kínai maradéktétel.}$$

$3 \cdot (-1) + 4 \cdot (1) = 1$, $c_{1,2} = 3 \cdot (-1) \cdot 3 + 4 \cdot (1) \cdot 2 = -1$ az első két kongruenciának egy közös megoldása, így az első kettő kongruencia helyettesíthető $x \equiv -1 \pmod{12}$ kongruenciával.

$$\begin{cases} x \equiv -1 \pmod{12} \\ x \equiv 1 \pmod{5} \end{cases} \quad \begin{matrix} -1 \equiv 11 \pmod{12} \\ 1 \equiv 11 \pmod{5} \end{matrix} \quad \text{vagyis: } \begin{cases} x \equiv 11 \pmod{12} \\ x \equiv 11 \pmod{5} \end{cases} \quad \text{tehát } x \equiv 11 \pmod{60}$$

közös megoldása a két kongruenciának. Így az összes közös megoldás $x \equiv 11 \pmod{60}$.

Megjegyzés: Ha nem jöttünk volna rá, hogy $-1 \equiv 11 \pmod{12}$ és $1 \equiv 11 \pmod{5}$, akkor is meg tudtuk volna oldani: $12 \cdot (-2) + 5 \cdot (5) = 1$, $c_{1,2,3} = 12 \cdot (-2) \cdot 1 + 5 \cdot (5) \cdot (-1) = -49$ egy közös megoldás, tehát $x \equiv -49 \pmod{60}$, vagyis $x \equiv -49 + 60 \equiv 11 \pmod{60}$.

$$\text{b) } \begin{cases} 5x \equiv 3 \pmod{7} \\ 3x \equiv 7 \pmod{8} \end{cases} \quad \gcd(7, 8) = 1, \text{ tehát közvetlenül alkalmazható a kínai maradéktétel. De előtte külön-külön meg kell oldani az egyes kongruenciákat.}$$

$$\begin{cases} 5x \equiv 3 \pmod{7} \iff 5x \equiv 10 \pmod{7} \iff x \equiv 2 \pmod{7} \\ 3x \equiv 7 \pmod{8} \iff 3x \equiv 15 \pmod{8} \iff x \equiv 5 \pmod{8} \end{cases} \quad 7 \cdot (-1) + 8 \cdot (1) = 1,$$

$c_{1,2} = 7 \cdot (-1) \cdot 5 + 8 \cdot (1) \cdot 2 = -35 + 16 = -19$ egy közös megoldása a két kongruenciának. Így az összes közös megoldás $x \equiv -19 \pmod{56}$, vagyis $x \equiv 37 \pmod{56}$.

$$\text{c) } \begin{cases} 3x \equiv 2 \pmod{4} \\ 4x \equiv 3 \pmod{5} \end{cases} \quad \gcd(4, 5) = 1, \text{ tehát közvetlenül alkalmazható a kínai maradéktétel. De előtte külön-külön meg kell oldani az egyes kongruenciákat:}$$

$$\begin{cases} 3x \equiv 2 \pmod{4} \iff x \equiv 2 \pmod{4} \\ 4x \equiv 3 \pmod{5} \iff x \equiv 2 \pmod{5} \end{cases}$$

Most könnyű dolgunk van, hiszen $x \equiv 2$ egy közös megoldása a két kongruenciának. Így az összes közös megoldás $x \equiv 2 \pmod{20}$.

$$\text{d) } \begin{cases} 5x \equiv 1 \pmod{6} \\ 7x \equiv 9 \pmod{10} \end{cases} \quad \gcd(6, 10) = 2, \text{ tehát NEM alkalmazható a kínai maradéktétel. Előtte külön-külön megoldjuk az egyes kongruenciákat:}$$

$$\begin{cases} 5x \equiv -5 \pmod{6} \iff x \equiv -1 \pmod{6} \\ 7x \equiv 49 \pmod{10} \iff x \equiv 7 \pmod{10} \end{cases}$$

Az $x \equiv -1 \pmod{6}$ kongruencia helyettesíthető: $x \equiv -1 \pmod{6} \iff \begin{cases} x \equiv -1 \pmod{2} \\ x \equiv -1 \pmod{3} \end{cases}$
Hasonlóan $x \equiv 7 \pmod{10} \iff \begin{cases} x \equiv 7 \pmod{2} \\ x \equiv 7 \pmod{5} \end{cases}$ Tehát az eredeti kongruenciarendszer ekvi-

valensen helyettesíthető egy négy kongruenciából állóval: $\begin{cases} x \equiv -1 \pmod{2} \iff x \equiv 1 \pmod{2} \\ x \equiv -1 \pmod{3} \iff x \equiv 2 \pmod{3} \\ x \equiv 7 \pmod{2} \iff x \equiv 1 \pmod{2} \\ x \equiv 7 \pmod{5} \iff x \equiv 2 \pmod{5} \end{cases}$

Az első és harmadik kongruencia ugyanazt állítja, a második és negyedik kongruencia közös

megoldása az $x = 2$. Vagyis további ekvivalens rendszer: $\begin{cases} x \equiv 1 \pmod{2} \iff x \equiv 17 \pmod{2} \\ x \equiv 2 \pmod{5} \iff x \equiv 17 \pmod{5} \end{cases}$

Azaz $x = 17$ egy közös megoldás, tehát $x \equiv 17 \pmod{30}$.

Megjegyzés: Ha már ekkor: $\begin{cases} x \equiv -1 \pmod{6} \iff x \equiv 18 - 1 \equiv 17 \pmod{6} \\ x \equiv 7 \pmod{10} \iff x \equiv 10 + 7 \equiv 17 \pmod{10} \end{cases}$ megtalálunk egy

közös megoldást ($x = 17$), akkor csak a közös modulust kell kitalálni, ami $[6, 10] = 30$, ezért $x \equiv 17 \pmod{30}$.

e) $\begin{cases} 5x \equiv 2 \pmod{6} \\ 7x \equiv 3 \pmod{10} \end{cases}$ $\gcd(6, 10) = 2$, tehát NEM alkalmazható a kínai maradéktétel. Előtte

külön-külön megoldjuk az egyes kongruenciákat: $\begin{cases} -x \equiv 2 \pmod{6} \iff x \equiv -2 \pmod{6} \\ -3x \equiv 3 \pmod{10} \iff x \equiv -1 \pmod{10} \end{cases}$

Az $x \equiv -2 \pmod{6}$ kongruencia helyettesíthető: $x \equiv -2 \pmod{6} \iff \begin{cases} x \equiv -2 \pmod{2} \\ x \equiv -2 \pmod{3} \end{cases}$

Hasonlóan $x \equiv -1 \pmod{10} \iff \begin{cases} x \equiv -1 \pmod{2} \\ x \equiv -1 \pmod{5} \end{cases}$ Tehát az eredeti kongruenciarendszer

ekvivalensen helyettesíthető négy kongruenciából állóval: $\begin{cases} x \equiv -2 \pmod{2} \iff x \equiv 0 \pmod{2} \\ x \equiv -2 \pmod{3} \iff x \equiv 1 \pmod{3} \\ x \equiv -1 \pmod{2} \iff x \equiv 1 \pmod{2} \\ x \equiv -1 \pmod{5} \iff x \equiv 4 \pmod{5} \end{cases}$

Az első és a harmadik kongruencia ellentmond egymásnak, ezért NINCS közös megoldás.

f) $\begin{cases} 4x \equiv 2 \pmod{3} & \gcd(3, 7) = 1 \\ 3x \equiv 2 \pmod{7} & \gcd(7, 11) = 1, \text{ tehát közvetlenül alkalmazható a kínai maradéktétel.} \\ 9x \equiv 7 \pmod{11} & \gcd(11, 3) = 1 \end{cases}$

Előtte külön-külön megoldjuk az egyes kongruenciákat: $\begin{cases} 4x \equiv 8 \pmod{3} \iff x \equiv 2 \pmod{3} \\ 3x \equiv 9 \pmod{7} \iff x \equiv 3 \pmod{7} \\ 9x \equiv 18 \pmod{11} \iff x \equiv 2 \pmod{11} \end{cases}$

Az első és a harmadik kongruencia egyik közös megoldása $x = 2$, ezért ez a két kongruencia

ekvivalensen helyettesíthető az $x \equiv 2 \pmod{33}$ kongruenciával: $\begin{cases} x \equiv 2 \pmod{33} \\ x \equiv 3 \pmod{7} \end{cases}$

$33 \cdot (3) + 7 \cdot (-14) = 1$, ebből $x = c_{1,2} = 33 \cdot (3) \cdot 3 + 7 \cdot (-14) \cdot 2 = 101$ egy közös megoldás, ezért $x \equiv 101 \pmod{231}$ az eredeti kongruenciarendszer megoldása.

g) $\begin{cases} 3x \equiv 1 \pmod{4} & \gcd(4, 9) = 1 \\ 7x \equiv 2 \pmod{9} & \gcd(9, 13) = 1, \text{ tehát közvetlenül alkalmazható a kínai maradéktétel.} \\ 9x \equiv 3 \pmod{13} & \gcd(13, 4) = 1 \end{cases}$

Előtte külön megoldjuk az egyes kongruenciákat:
$$\begin{cases} 3x \equiv 9 \pmod{4} \iff x \equiv 3 \equiv -1 \pmod{4} \\ -2x \equiv 2 \pmod{9} \iff x \equiv -1 \equiv 8 \pmod{9} \\ 3x \equiv 1 \equiv 27 \pmod{13} \iff x \equiv 9 \pmod{13} \end{cases}$$

Először az első két kongruenciák keresünk közös megoldást: $4 \cdot (-2) + 9 \cdot (1) = 1$, ennek segítségével $x = c_{1,2} = 4 \cdot (-2) \cdot (-1) + 9 \cdot (1) \cdot 3 = 35$ egy közös megoldás, tehát az első két kongruencia helyett ekvivalensen írható csak egy: $x \equiv 35 \pmod{36}$. Avagy $x \equiv -1 \pmod{36}$,

ami rögtön látható lett volna.
$$\begin{cases} x \equiv -1 \pmod{36} \\ x \equiv -4 \pmod{13} \end{cases}$$
 Bővített euklideszi algoritmussal kijön,

hogy $36 \cdot (4) + 13 \cdot (-11) = 1$, ennek segítségével $x = c_{1,2,3} = 36 \cdot (4) \cdot (-4) + 13 \cdot (-11) \cdot (-1) = -433$ egy közös megoldás. Vagyis $x \equiv -433 \equiv 35 \pmod{468}$.

Ez úgy is kijöhetett volna, ha észrevesszük, hogy
$$\begin{cases} x \equiv -1 \equiv 36 - 1 \equiv 35 \pmod{36} \\ x \equiv -4 \equiv 39 - 4 \equiv 35 \pmod{13} \end{cases}$$

h)
$$\begin{cases} 5x \equiv 3 \pmod{6} & \gcd(6, 10) = 2 \\ 3x \equiv 9 \pmod{10} & \gcd(10, 15) = 5, \\ 8x \equiv 9 \pmod{15} & \gcd(15, 6) = 3 \end{cases}$$
 ezért NEM alkalmazható a kínai maradéktétel. Előbb

külön-külön megoldjuk az egyes kongruenciákat:
$$\begin{cases} 5x \equiv 15 \pmod{6} \iff x \equiv 3 \pmod{6} \\ 3x \equiv 9 \pmod{10} \iff x \equiv 3 \pmod{10} \\ 8x \equiv 24 \pmod{15} \iff x \equiv 3 \pmod{15} \end{cases}$$
 Így

$x = 3$ egy közös megoldás, vagyis akkor sem vezetne ellentmondásra a rendszer, ha külön külön mod 2 és mod 3, mod 2 és mod 5, valamint mod 3 és mod 5, kongruenciákkal helyettesítenénk (ahogy akkor járnánk el, ha nem találtunk volna rögtön közös megoldást). A modulusok legisebb közös többszöröse $[6, 10, 15] = 2 \cdot 3 \cdot 5 = 30$, ezért a közös megoldás $x \equiv 3 \pmod{30}$.

2. Keressük meg a kínai maradéktétel alkalmazásával azokat az egész számokat, amelyek 3-mal osztva 1-et, 4-gyel osztva 2-t, 5-tel osztva 3-at adnak maradékul.

Megoldás:
$$\begin{cases} x \equiv 1 \equiv -2 \pmod{3} & \gcd(3, 4) = 1 \\ x \equiv 2 \equiv -2 \pmod{4} & \gcd(4, 5) = 1, \\ x \equiv 3 \equiv -2 \pmod{5} & \gcd(3, 5) = 1 \end{cases}$$
 tehát $x \equiv -2 \equiv 58 \pmod{60}$.

3. Adjuk meg azt a legkisebb természetes számot, amely 28-as alapú számrendszerben felírva 3-ra, 19-es alapú számrendszerben felírva pedig 4-re végződik. Oldjuk meg a feladatot kongruenciák segítségével.

Megoldás:
$$\begin{cases} x \equiv 3 \pmod{28} \\ x \equiv 4 \pmod{19} \end{cases}$$
 Bővített euklideszi algoritmussal $28 \cdot (-2) + 19 \cdot (3) = 1$, ennek segítségével $28 \cdot (-2) \cdot 4 + 19 \cdot (3) \cdot 3 = -53$ egy közös megoldás, ezért $x \equiv -53 \equiv 479 \pmod{532}$. Tehát a 479 a legkisebb természetes szám a megoldások között.

Oszthatósággal kapcsolatos feladatok — használhatjuk a középiskolában tanultakat is:

4. Bizonyítsuk be, hogy 6 osztója az $n \cdot (n + 1) \cdot (2n + 1)$ -nek, ahol n egész szám.

Megoldás: Két szomszédos szám közül az egyik páros, ezért $n \cdot (n + 1)$ osztható kettővel. Ha hárommal osztható, vagy ha hárommal osztva 2 a maradék, akkor nyilván $n \cdot (n + 1)$ hárommal is osztható. Ha n hárommal osztva egyet ad maradékul, akkor $2n \equiv 2 \pmod{3}$, ezért ekkor $2n + 1$ lesz hárommal osztható. Így $n \cdot (n + 1) \cdot (2n + 1)$ biztosan páros és osztható hárommal, azaz hattal is osztható.

5. Jelöljön m egész számot. Bizonyítsuk be, hogy $m^5 - m$ osztható 30-cal.

Megoldás: m^5 és m paritása megegyezik, így $m^5 - m \equiv 0 \pmod{2}$.

$m^5 \equiv m \pmod{5}$, azaz $m^5 - m \equiv 0 \pmod{5}$ a kis-Fermat tétel szerint.

Szintén a kis-Fermat tétel szerint $m^3 \equiv m \pmod{3}$, ezért $m^3 \cdot m^2 \equiv m \cdot m^2 \equiv m^3 \equiv m \pmod{3}$, vagyis $m^5 - m \equiv 0 \pmod{3}$.

Tehát $m^5 - m$ 2-nek, 3-nak és 5-nek is többszöröse, azaz 30-nak is többszöröse (ami ezek legkisebb közös többszöröse), vagyis $m^5 - m$ osztható 30-cal.

Másik megoldás: $m^5 - m = m \cdot (m^4 - m) = m \cdot (m^2 - 1) \cdot (m^2 + 1) = m \cdot (m - 1) \cdot (m + 1) \cdot (m^2 + 1)$.

Két szomszédos szám szorzata biztosan páros, három egymást követő szám közül az egyik biztosan hárommal osztható, tehát három egymást követő szám szorzata $(m - 1) \cdot m \cdot (m + 1)$ biztosan osztható hattal. Ha m ötten osztható, vagy ötten osztva 1, vagy 4 maradékot ad, ez a szorzat ötten is osztható.

Csak azokat az m -eket kell még megvizsgálni, amik ötten osztva 2 vagy 3 maradékot adnak. Ezek négyzete ötten osztva $2^2 = 4$ vagy $3^2 \pmod{5} = 4$ maradékot adnak, így ekkor $m^2 + 1$ ötten osztható lesz.

Tehát $m^5 - m$ 2-nek, 3-nak és 5-nek is többszöröse, azaz 30-nak is többszöröse (ami ezek legkisebb közös többszöröse), vagyis $m^5 - m$ osztható 30-cal.

6. Bizonyítsuk be, hogy ha a 4-gyel nem osztható páros szám, akkor

$a \cdot (a^2 - 1) \cdot (a^2 - 4)$ osztható 960-nal.

Megoldás: Ha a néggyel nem osztható páros szám, akkor $r = a \pmod{4}$ maradék maga páros szám ($a = 4k + r$ páros), de r nem a nulla, azaz $r = a \pmod{4} = 2$.

$$\begin{aligned} a \cdot (a^2 - 1) \cdot (a^2 - 4) &= (4k + 2) \cdot ((4k + 2)^2 - 1) \cdot ((4k + 2)^2 - 4) = \\ &= (4k + 2) \cdot (16k^2 + 16k + 4 - 1) \cdot (16k^2 + 16k + 4 - 4) = (4k + 2) \cdot (16k^2 + 16k + 3) \cdot (16k^2 + 16k) = \\ &= 2 \cdot (2k + 1) \cdot (16k^2 + 16k + 3) \cdot 16 \cdot k \cdot (k + 1) = 32 \cdot k \cdot (k + 1) \cdot (2k + 1) \cdot (16k^2 + 16k + 3). \end{aligned}$$

Azt korábban láttuk, hogy $k \cdot (k + 1) \cdot (2k + 1)$ osztható hattal, azaz $32 \cdot k \cdot (k + 1) \cdot (2k + 1)$ osztható 64-gyel és 3-mal is, vagyis 192-vel.

$960 = 64 \cdot 15 = 2^6 \cdot 3 \cdot 5$, azaz már csak azt kell belátni, hogy ötten is osztható a teljes szorzat. Ha $k \equiv 0 \pmod{5}$, ha $k \equiv 4 \pmod{5}$, ha $k \equiv 2 \pmod{5}$, akkor $k \cdot (k + 1) \cdot (2k + 1)$ osztható ötten is. Már csak $k \equiv 1 \pmod{5}$ és $k \equiv 3 \pmod{5}$ eseteket kell megnézni.

$16k^2 + 16k + 3 \equiv k^2 + k + 3 \pmod{5}$. Az első esetben $k^2 + k + 3 \equiv 1^2 + 1 + 3 \equiv 0 \pmod{5}$. A második esetben $k^2 + k + 3 \equiv 3^2 + 3 + 3 \equiv 15 \equiv 0 \pmod{5}$.

7. Bizonyítsuk be, hogy három egymás után következő egész szám köbének összege osztható

a) a középső szám 3-szorosával; b) 9-cel.

Megoldás: $(n - 1)^3 + n^3 + (n + 1)^3 = (n^3 - 3n^2 + 3n - 1) + n^3 + (n^3 + 3n^2 + 3n + 1) = 3n^3 + 6n = 3n \cdot (n^2 + 2)$. Ez tényleg a középső szám (n) háromszorosának ($3n$ -nek) a többszöröse.

b) Ha n osztható hárommal, akkor $3n$ kilencel is osztható, és kész vagyunk. Ha $n \equiv \pm 1 \pmod{3}$, akkor $n^2 \equiv 1 \pmod{3}$, és így $n^2 + 2 \equiv 1 + 2 \equiv 0 \pmod{3}$, és ekkor $3 \cdot (n^2 + 2)$ osztható kilencel.

8. Bizonyítsuk be, hogy ha a tízes számrendszerben ábrázolt bármelyik háromjegyű természetes számot kétszer egymás mellé írjuk, akkor az így kapott hatjegyű szám osztható 7-tel, 11-gyel és 13-mal.

Megoldás: $n = 100a + 10b + c$ esetén ($9 \geq a, b, c \geq 0$, $a > 0$) tehát a $10000a + 10000b + 1000c + 100a + 10b + c = 100100a + 10010b + 1001c = 1001 \cdot (100a + 10b + c) = 1001 \cdot n$ számról van szó. Mivel $999 \geq n \geq 100$ tetszőleges, ezért nyilván 1001-ről kell belátni, hogy az biztosan mindig osztható 7-tel, 11-gyel és 13-mal. És $1001 = 7 \cdot 11 \cdot 13$, azaz tényleg.

9. Lássuk be, hogy két páratlan szám négyzetének különbsége mindig osztható 8-cal.

Megoldás: $(2k+1)^2 - (2\ell+1)^2 = 4k^2 + 4k + 1 - 4\ell^2 - 4\ell - 1 = 4 \cdot (k^2 + k - \ell^2 - \ell) = 4 \cdot ((k^2 - \ell^2) + k - \ell) = 4 \cdot ((k - \ell) \cdot (k + \ell) + (k - \ell) \cdot 1) = 4 \cdot (k - \ell) \cdot (k + \ell + 1)$, ha k és ℓ azonos paritású, akkor $4 \cdot (k - \ell)$ osztható nyolccal, ha különböző paritásúak, akkor pedig $4 \cdot (k + \ell + 1)$ osztható nyolccal.

10. Bizonyítsuk be, hogy

- a) $n^6 - 1$ osztható 7-tel, ha $\gcd(n, 7) = 1$;
- b) $n^{12} - 1$ osztható 7-tel, ha $\gcd(n, 7) = 1$;
- c) $n^{6k} - 1$ osztható 7-tel, ha $\gcd(n, 7) = 1$.

Megoldás: Az első maga az Euler-Fermat tétel közvetlenül $m = 7$ modulusra kimondva, hiszen $\varphi(7) = 6$, ezért $n^6 \equiv 1 \pmod{7}$, $\gcd(n, 7) = 1$ esetén.

b) Kihasználva az a) eredményét: $n^{12} = (n^6)^2 \equiv 1^2 \equiv 1 \pmod{7}$, tehát $n^{12} - 1 \equiv 0 \pmod{7}$.

c) Kihasználva az a) eredményét: $n^{6k} = (n^6)^k \equiv 1^k \equiv 1 \pmod{7}$, tehát $n^{6k} - 1 \equiv 0 \pmod{7}$.

11. Bizonyítsuk be, hogy bármely egész x -re $x^7 \equiv x \pmod{42}$.

Megoldás: A kis-Fermat tétel szerint $\forall x \in \mathbb{Z} : x^7 \equiv x \pmod{7}$.

Szintén a kis-Fermat tétel szerint $\forall x \in \mathbb{Z} : x^3 \equiv x \pmod{3}$; ezt egymás után többször használva: $x^7 = x \cdot x^6 = x \cdot (x^3)^2 \equiv x \cdot x^2 \equiv x^3 \equiv x \pmod{3}$. Tehát $\forall x \in \mathbb{Z} : x^7 \equiv x \pmod{3}$.

Szintén a kis-Fermat tétel szerint $\forall x \in \mathbb{Z} : x^2 \equiv x \pmod{2}$. Vagy ezt többször egymás után használva, vagy rögtön belátva, hogy páros x hetedik hatványa is páros, páratlan x hetedik hatványa is páratlan, kijön hogy $\forall x \in \mathbb{Z} : x^7 \equiv x \pmod{2}$.

Tehát $\forall x \in \mathbb{Z} : x^7 - x$ osztható héttel is, hárommal is és kettővel is, azaz ezek legkisebb közös többszörösével, 42-vel is: $\forall x \in \mathbb{Z} : x^7 - x \equiv 0 \pmod{42}$. Vagyis $\forall x \in \mathbb{Z} : x^7 \equiv x \pmod{42}$.

12. Bizonyítsuk be, hogy $n^{13} - n$ minden n egészre osztható a 2, 3, 5, 7 és 13 számokkal.

Megoldás: A kis-Fermat tétel szerint $\forall n \in \mathbb{Z} : n^{13} \equiv n \pmod{13}$ ez kész is, $n^2 \equiv n \pmod{2}$, $n^3 \equiv n \pmod{3}$, $n^5 \equiv n \pmod{5}$, $n^7 \equiv n \pmod{7}$. Az utóbbiakat egymás után többször alkalmazva:

$$n^{13} = n^{1+12} = n \cdot \left((n^2)^2\right)^3 \equiv n \cdot \left((n^2)^2\right)^3 \equiv n \cdot (n^2)^3 \equiv n^4 \equiv n^2 \cdot n^2 \equiv n \cdot n \equiv n^2 \equiv n \pmod{2}.$$

$$n^{13} = n^{1+12} = n \cdot (n^3)^4 \equiv n \cdot (n^3)^4 \equiv n^5 \equiv n^2 \cdot n^3 \equiv n^2 \cdot n \equiv n^3 \equiv n \pmod{3}.$$

$$n^{13} = n^{3+10} = n^3 \cdot (n^5)^2 \equiv n^3 \cdot (n^5)^2 \equiv n^5 \equiv n \pmod{5}.$$

$$n^{13} = n^{6+7} = n^6 \cdot n^7 \equiv n^6 \cdot n \equiv n^7 \equiv n \pmod{7}.$$

13. Mutassuk meg, hogy $a^{1729} \equiv a \pmod{1729}$, habár az $1729 = 7 \cdot 13 \cdot 19$ NEM prím.

Megoldás: Az eddigiekhez hasonlóan kis-Fermat tétellel: $a^7 \equiv a \pmod{7}$, $a^{13} \equiv a \pmod{13}$, $a^{19} \equiv a \pmod{19}$. Az előző feadatban azt is láttuk, hogy $n^{13} \equiv n \pmod{7}$.

$$\left((a^7)^{13}\right)^{19} \equiv \left((a^{13})^{19}\right)^7 \equiv (a^{13+6})^{19} \equiv a^{13+6} \equiv a^{13} \cdot a^6 \cdot a^6 \equiv a^7 \equiv a \pmod{7}.$$

$$\left((a^{13})^{19}\right)^7 \equiv \left((a^{19})^7\right)^{13} \equiv \left((a^{13+6})^7\right)^{13} \equiv (a^{13} \cdot a^6)^7 \equiv (a \cdot a^6)^7 \equiv (a^7)^7 \equiv a^{49} \equiv a^{13+13+13+10} \equiv a^{13} \cdot a^{13} \cdot a^{13} \cdot a^{10} \equiv a \cdot a \cdot a \cdot a^{10} \equiv a^{13} \equiv a \pmod{13}.$$

$$\left((a^{19})^{13}\right)^7 \equiv \left((a^{13})^7\right)^{19} \equiv (a^{91})^{19} \equiv (a^{19+19+19+15})^{19} \equiv a^{19} \cdot a^{19} \cdot a^{19} \cdot a^{15} \equiv a \cdot a \cdot a \cdot a^{15} \equiv a^{19} \equiv a \pmod{19}.$$

Tehát $a^{1729} - a$ osztható 7-el is, 13-mal is, 19-cel is, azaz ezek legkisebb közös többszörösével is.